

<https://doi.org/10.62837/2024.3.28>

İLHAM BAXIŞ OĞLU ƏLİYEV
Bakı Dövlət Universiteti
ilhamaliyev@bsu.edu.az

İNGİLİS DİLİNDƏ ƏVƏZLİKLƏRİN PRAQMATİK XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Xülasə

Hər bir insanın həyatında dil mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Buna səbəb insanların çatdırmaq istədikləri məlumatları dilin vasitəsilə birbaşa adresata göndərilməsidir. İnsanlar arasında baş tutan bu prosesdə praqmatika xüsusi önəm daşıyır. Praqmatika dilin istifadə olunmasını öyrənir və o, semantika ilə sıx əlaqəlidir. Praqmatika dil istifadəçilərinə dildən istifadə edən zaman onu kontekstlə əlaqəli öyrənməyə yol açır. Praqmatikanın əsas məqsədlərindən biri də dil daşıyıcılarının kommunikativ fəaliyyətini təmin etməkdir. İnsanlar arasında göndərilən informasiyanın təmin olunmasında praqmatikanın mühüm əhəmiyyəti vardır. Deməli, kommunikativ fəaliyyətin təmin olunmasında praqmatika önəmlidir və nəzərdə saxlanılmalıdır.

Bu baxımdan nitq hissələri içərisində əvəzliliklər kontekstlə sıx bağlıdır. Onlar kontekstdə izah olunur və dərk edilir. Kontekstdə insanlar özlərini nitq iştirakçıları kimi aparır və onların nitqi diskursda aydınlaşır. Bu baxımdan dildə əvəzliliklərdən istifadə olunan zaman diskurs amilinə də diqqət yetirmək lazımdır. Əvəzliliklərin mətn daxilində ən vacib funksiyaları birləşdirmə və əlaqə yaratmaqdır.

Əvəzliliklər dildə hərəkət, ad, əlamət bildirən sözlərin əvəzində işlənir. Ona görə də əvəzliliklər dildə çox böyük önəm kəsb edir. Əvəzliliklər olmadan dili təsəvvür etməyə çalışsaq onda nitqimiz daha çox təkrar söz yığını təsiri bağışlayar. Nitqimizdə əvəzliliklər müxtəlif əşya, şəxs, əlamətləri ifadə edir və əsas nitq hissələrindən biridir.

Açar sözlər: əvəzlilik, isim, praqmatika, kontekst, dil istifadəçiləri

İnsanın həyatında dil çox vacib rol oynayır. Hər şeydən əvvəl dil insanların çatdırmaq istədikləri məlumatları birbaşa respiyentə göndərir. Bu proses praqmatik aspektlərə əsaslanır. Praqmatika dilin istifadəsini öyrənir və o, semantika ilə sıx bağlıdır. Praqmatika dilin istifadəsini öyrənərkən onu kontekstlə əlaqəli araşdırır. Deməli, praqmatikanın məqsədlərindən biri də insanların kommunikativ fəaliyyətini təmin etməkdir. Kommunikativ fəaliyyətin təmin olunmasında məna mühüm rol oynayır və praqmatika mənadan ayrılmazdır.

Praqmatik araşdırmalarda əvəzliliklər digər nitq hissələri ilə müqayisədə böyük önəm kəsb edir. Əvəzliliklər praqmatik araşdırmalarda mühüm rol oynayır, buna səbəb onların məqamdan asılı olaraq müxtəlif məna daşmasıdır. Deməli, praqmatikanın əsas obyekti fikrin necə ifadə olunduğu, digərlərinin onu hansı formada başa düşdüyüdür. *“Praqmatika insanların sosial situasiyalarda dildən istifadə və şərh etmə yollarını araşdırır. Praqmatika insanların nə dediklərinə diqqət yetirmir, lakin fikrin necə deyildiyini və digərləri tərəfindən necə şərh edildiyini*

araşdırır. Əvəzliliklərin pragmatik təhlili deyəndə isə onların referenti olaraq kimin və yaxud nəyin nəzərdə tutulmasının araşdırılması başa düşülür. Fərqli cümlələrdə işlənən eyni əvəzlilik müxtəlif referentləri ifadə etmək bacarığına malikdir” (1, s. 7). Deməli, pragmatika insanların dildən müxtəlif sosial situasiyalarda istifadə etdiyini eyni zamanda o, fikrin necə şərh olunduğunu araşdırır. Pragmatik baxımdan yanaşdıqda burada kimin və ya nəyin nəzərdə tutulduğu anlaşılar. Fərqli cümlələrdə işlədilən əvəzliliklər müxtəlif anlayışları ifadə edir və bu kontekstlə sıx bağlıdır.

Q.Kazımov əvəzliliklərin bu xüsusiyyətinə diqqət çəkərək yazır ki, “əvəzliliklər leksik-qrammatik səciyyəsinə, morfoloji xüsusiyyətlərinə, sintaktik vəzifəsinə görə fərqlənən orijinal bir nitq hissəsi, xüsusi bir söz qrupudur. Əvəzlilik lüğəvi mənasına görə olduqca mücərrəd, konkret mənadan uzaq bir nitq hissəsidir. Əvəzlilik öz mənasını yalnız cümlə içərisində, başqa sözlərlə əlaqədə tapa bilir. Təklidə götürdükdə konkret olaraq heç bir məna ifadə etmir” (2, s. 153).

Əvəzliliklər dildə hərəkət, ad, əlamət bildirən sözlərin əvəzində işlənir və onlar dildə hazır şəkildə mövcuddur. Ona görə də əvəzliliklər dildə çox böyük önəm kəsb edir. Əvəzliliklər olmadan dili təsəvvür etməyə çalışsaq, onda nitqimiz çox ağır və cansızıcı təsir bağışlayar. Nitqimizdə əvəzliliklər müxtəlif əşya, şəxs, əlamətləri ifadə edir və onlar əsas nitq hissələrindən biridir. İngilis dilində əvəzliliklər həm mənasına, həm də sintaktik funksiyasına görə fərqlənir. İngilis dilində əvəzliyin aşağıdakı növləri vardır, ancaq biz onların hamısını tədqiqatə cəlb edə bilməyəcəyik, daha çox pragmatik mahiyyət daşıyan əvəzlilikləri araşdıracağıq.

1. Şəxs əvəzlilikləri (Personal pronouns)
2. Yiyəlik əvəzlilikləri (Possessive pronouns)
3. Qarşılıq əvəzlilikləri (Reciprocal pronouns)
4. Qayıdış əvəzlilikləri (Reflexive pronouns)
5. Sual əvəzlilikləri (Interrogative pronouns)
6. İşarə əvəzlilikləri (Demonstrative pronouns)
7. Nisbi əvəzliliklər (Relative pronouns)
8. Bağlayıcı əvəzliliklər (Conjunctive pronouns)
9. Təyin əvəzlilikləri (Defining pronouns)
10. İnkər əvəzlilikləri (Negative pronouns)
11. Qeyri-müəyyən əvəzliliklər (Indefinite pronouns).

İngilis dilində əvəzliliklər müxtəlif funksiyaları yerinə yetirir, onlar isim və sifət funksiyasında işləyə bilər. “Əvəzlilik ismin yerində işləyə bilən nitq hissəsidir. O həm də ismə işarə edə və müəyyən edə bilər. Əvəzlilik eyni ismi çox və tez-tez təkrar etməkdən qaçmağa kömək edir” (4, s. 4.).

İsim funksiyasında işlənən əvəzliliklərə şəxs, yiyəlik və qayıdış əvəzliliklərini misal göstərə bilərik. Şəxs əvəzlilikləri (personal pronoun) adlıq və tamamlıq formalarında olur. Adlıq halda mübtədə formasında iştirak edən əvəzliliklərə *I (mən)*, *you (sən, siz)*, *she (o qadın cinsi)*, *he (o kişi cinsi)*, *it (o orta cins)*, *they (onlar)*, *we (biz)* aiddir. Onlar cümlədə mübtədə funksiyasında iştirak edir və özlərindən sonra xəbərin işlənməsini tələb edir. Tamamlıq vəzifəsində işləyən əvəzliliklər feildən və sözönlərindən sonra işlənir.

Allan took **the book** to **Mrs. Jane** (noun).

He took **it to her** (subject pronoun, object pronouns).

Bu cümlədə “*Allan*” (proper noun), “*the book*” (common noun), “*Mrs. Jane*” (proper noun) sözləri isimlərdir və onları “*he*”, “*it*”, “*her*” əvəzlilikləri əvəz etmişdir. *Allan* sözü xüsusi isimdir, kişi cinsində olduğu üçün o, “*he*” şəxs əvəzliyi, “*the book*” ismi orta cinsdə olduğundan “*it*” şəxs əvəzliyi ilə ifadə olunmuşdur. “*Her*” əvəzliyi isə “*Mrs. Jane*” sözü qadın cinsində olduğu üçün onu əvəz etmişdir.

Jack and **Sam** were good friends in school years (proper nouns).

They were good friends in school years (pronoun).

“*Jack və Sam*” xüsusi isimlərdir və onlar “*they*” əvəzliyi ilə əvəz olunmuşdur. İngilis dilində şəxs əvəzlilikləri tək və cəm formada ola bilər. “*Sam və Jack*” sözləri də iki isim olduğu üçün onlar “*they*” cəmlik bildirən əvəzliliklə əvəz olunmuşdur.

This pen is very expensive (noun).

It is very expensive (pronoun).

“*This pen*” sözü ümumi isimdir və cümlədə o, “*it*” əvəzliyi ilə ifadə olunmuşdur. Məlumdur ki, ingilis dilində “*it*” əvəzliyi insandan başqa digər canlıları, eləcə də cansız isimləri əvəz edir.

These books belong to **my father** (noun).

They belong to **him** (pronoun).

Birinci nümunədəki “*these books*” sözü cəm, “*my father*” sözü isə təkdir. Ona görə də “*these books*” sözü *they* sözü ilə əvəz olunmuşdur. “*My father*” sözü təkdə olduğundan və kişi cinsini bildirdiyi üçün “*him*” ilə əvəz olunmuşdur.

Anna is my friend (noun).

She is my friend (pronoun).

“*Anna*” sözü xüsusi isimdir və qadın cinsində olduğundan onu “*she*” şəxs əvəzliyi əvəz etmişdir. Şəxs əvəzlilikləri mübtədə funksiyasında işləyərkən xəbərlə uzlaşır və demək olar ki, bu hamıya məlum məsələdir. A.Rigs əvəzliliklərdən bəhs edərkən onun mübtədə ilə xəbər uzlaşmasına əsaslandığına diqqət edərək yazır ki, “*mübtədə – feil uzlaşması olduqda əvəzliliklər də isimlər kimidir. Cəm əvəzliliklər (we, you, they) olduqda cəm feil olur. Tək əvəzliliklər olduqda (I, he, she, it) tək feil olur, yadda saxlayın ki, tək feillər “s” ilə bitir*” (5, s. 33). Bu sitatı gətirməkdə əsas məqsədimiz şəxs əvəzliliklərindən istifadə etdiyimiz zaman onların təkdə və cəmdə olduğuna xüsusi diqqət yetirilməsinin vacib olmasıdır.

“**You**” şəxs əvəzliyi ingilis dilində həm ikinci şəxsin təkinə, həm də cəminə müraciət etmək üçün işlədilir. “**You** (*sən, siz*) əvəzliyi *izah edilərkən, ikinci şəxsin təkli olaraq “danışan şəxs” və ikinci şəxsin cəmi olaraq isə “müraciət edilən şəxs” kimi fərqləndirilir. Ona görə də ingilis dilində danışan və dinləyən sözləri ilə əvəz edilə bilirlər. Onlar şəxs əvəzliliklərinin işlənmə xüsusiyyətlərindən asılı olaraq bizim intuitiv olaraq başa düşdüyümüz izahdan asılıdır*” (1, s. 32). Bir sözlə, “**you**” şəxs əvəzliyi insanların istifadə etdiyi məqamından asılıdır. Bu da onun pragmatik xüsusiyyətlərindən asılıdır.

Bəzən nitq prosesində **we** əvəzliyindən istifadə olunur və bunu adətən bir

şəxsin dilindən söylənilsə də ən azı iki nəfəri və ya daha çox adamı ifadə edə bilər.

We must do many jobs for this year.

Verilən nümunədə **we** əvəzliyi iki nəfərə və böyük bir müəssisənin işçilərinə də aid edilə bilər. Bunu da biz kontekstdə aydınlaşdırmaqla bilərik. Əgər kontekstdə aydınlaşdırılmağa cəhd edilsə bu əvəzliyin pragmatik aspektini ortaya çıxarır.

Deməli, şəxs əvəzliliklərinin işlənmə məqamlarının müxtəlif olması onların fərqli funksiyalarda istifadə olunmasına kömək edir.

Yiyəlik əvəzlilikləri (possessive, genitive pronouns) yiyəlik sahiblik bildirmək üçün işlənən sözləri əvəz edir. “Yiyəlik əvəzlilikləri yiyəlik və sahiblik bildirmək üçün işlədilir” (6, s. 3). İngilis dilində yiyəlik əvəzlilikləri iki qrupa bölünür: birinci qrupa daxil olan əvəzliliklər müstəqil yiyəlik əvəzliliklər (independent possessive pronouns) adlanır. Bu əvəzliliklər dil daşıyıcıları tərəfindən isimləri təkrarlamaq üçün istifadə olunur. Bunlara *mine, yours, his, hers, its, ours, theirs* aid edilir.

These books are **my friends**.

Bu kitablar **mənim dostlarımdır**.

These books are **theirs**.

Bu kitablar **onlarınkıdır**.

Birinci cümlədə “**my friends**” sözü cəmdə olduğu üçün onu əvəz edən əvəzlilik “**theirs**” də cəmdə işlənmişdir.

This umbrella is **her mother**.

Bu çətir onun anasıdır.

This umbrella is **hers**.

Bu çətir **onunkudur**.

Bu nümunədə “**her mother**” sözü həm təkdədir, həm də qadın cinsində olduğu üçün “**hers**” ilə əvəz olunmuşdur.

Yiyəlik əvəzliyinin bir forması da (independent pronouns) asılı forma hesab olunur və onlardan sonra mütləq isim işlədilməlidir. Onlar nitqdə ismi təyin etmək üçün istifadə olunur və sifət əvəzliliklərdən biri hesab olunur. *My, your, his, her, our, their* və s. Məsələn,

Mr. James is **my** best friend's father.

Mister Ceyms mənim ən yaxşı dostumun atasıdır.

Edward always speaks English with **his** schoolmate.

Eduard sinif yoldaşları ilə həmişə ingilis dilində danışır.

Verilən nümunədə “**my**”, “**his**” əvəzliyi asılı forma hesab olunur və özündən sonra isim tələb edir.

İngilis dilində ismi əvəz edən əvəzliliklərdən biri də qayıdış əvəzlilikləridir və əvəzliyin digər növləri ilə müqayisədə daha çox pragmatik mahiyyət kəsb edir. Müasir ingilis dilində işlənən qayıdış əvəzlilikləri bunlardır: *myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves* və s.

Qeyd edək ki, əvəzliliklər və isim əlaqəsində antesendent məfhumu böyük əhəmiyyət kəsb edir. “*Antesendent sözü “daha əvvəl” deməkdir. İngilis dilinin grammatikasında antesendentin tərfi əvəzlilik tərəfindən göstərilən ifadə, söz və ya bənddir. Müstəqil bir cümlədə əvəzlilik varsa, ona bir öncül əlavə edilməyə ehtiyac*

vardır” (7). Məsələn,

The teachers could not take **their** bags.

Müəllimlər çantalarını götürə bilmədilər.

John and Anne usually have **their** breakfast together.

Bu nümunələrdə müəllimlər, John and Anne sözləri cəmdə olduğu üçün **their** yiyəlik əvəzliyi **the teachers, John and Anne** isminə aiddir və həmin isimlər **their** əvəzliyinin antesedenti hesab olunur.

Professor **Jim Riggs** gave **his** pen to me.

His əvəzliyi kişi cinsindədir və Jim Riggs ismini əvəz etmiş, yəni ona istinad etmişdir. **Jim Riggs** ismi kişi cinsində olduğu üçün onu əvəz edən **his** əvəzliyi də ona uyğunlaşmışdır.

One of the boys lost his money.

Bu nümunədə baxmayaraq ki, **boys** sözü cəmdədir, ancaq oğlanlardan biri nəzərdə tutduğu üçün onu **his** əvəzliyi əvəz etmişdir.

Azerbaijan is well-known **its** beautiful natures.

Verilən nümunədə **Azerbaijan** sözü orta cinsdə olduğundan onu əvəz edən əvəzlik də **its** ilə ifadə olunmuşdur. Bir sözlə, əvəzliliklərin praqmatik aspektləri onların işlənmə məqamları və əvəzetmə imkanları ilə sıx bağlıdır, verilən nümunələr də onun praqmatik cəhətlərini önə çıxarır.

Bunlardan başqa əvəzliliklərin praqmatik xüsusiyyətlərindən biri də onların mətn daxilində ən vacib funksiyaları daşmasıdır. Belə ki, onların mətndəki ən vacib funksiyası əlaqə və birləşdirmə funksiyasını yerinə yetirməsidir. Əvəzliliklərin bu cəhətinə diqqət yetirən E.Hüseynova yazır ki, “*Ona görə əvəzliliklər mətn daxilində mənanın müxtəlif aspektlərini yaradır. Əlaqələndirici vasitə kimi işlənən əvəzliliklərin təyinedici sözlə əlaqələri olduğu üçün mətndə müəyyən məna çalarlarının yaranmasına kömək edirlər. Onların mətn daxilində mövcudluğu mətnin yarandığı sosial situasiyada nominal varlıq kimi nəzərdə tutulur. Əvəzliyin şərhə diskursda nominal elementlərin müəyyən edilməsindən asılıdır*” (1, s. 30-31).

Are **these** shoes **your** mother?

Bu ayaqqabılar **sənin** ananıdır?

Bu nümunə sual cümləsi olduğu üçün burada bir şeyi soruşmaq və ya dəqiqləşdirmək məqsədi ilə istifadə olunur. Təbii ki, soruşmaq və ya hansısa məsələni dəqiqləşdirmək mahiyyəti daşması diskursla bağlıdır və əvəzliliklərin praqmatik xüsusiyyətlərini ehtiva edir. Burada **these** işarə əvəzliyindən istifadə olunması ondan sonra cəmdə olan ismin gələcəyinə işarə edir və bu da **shoes** (ayaqqabılar) ismidir. **Your** isə yiyəlik əvəzliyidir və özündən sonra **mother** ismi gəlir. Məlumdur ki, **your** əvəzliyi dilimizə sənin və sizin kimi tərcümə olunur bu da qarşı tərəfə müraciət etmək məqsədi ilə istifadə olunur. **Your** yiyəlik əvəzliyi dinləyən şəxsi bildirir və bu da bir və ya daha çox adam ola bilər. Təbii ki, bu zaman yenə də diskurs, işlənmə məqamı mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Əvəzliliklərin müxtəlif cür dərk edilməsi onların praqmatik xüsusiyyətlərindən xəbər verir. Verilmiş nümunəyə əsaslanaraq deyilən intonasiyadan asılı olaraq bu cümlə fərqli şəkildə başa düşülə bilər. Praqmatik aspektlərdən yanaşsaq burada

yalnız sual soruşulmaya da bilər. Ola bilər ki, ayaqqabılar ucuz olduğu üçün bu sualı verən tərəf adresata rişxənd də edə bilər. Situasiyadan asılı olaraq burada təəccüb və heyranlığın ifadə olunması da mümkündür. Bu zaman adresat adresantın dəyiş tərzinə fikir verməli, tələsik nəticə çıxarmamalıdır. Cümlələr tələffüz edilərkən əvəzliliklərin də deyiliş tərzinə diqqət yetirməli və istifadə olunmasına fikir verilməlidir.

İngilis dilində qarşılıq əvəzlilikləri də diskursda xüsusi yer tutur. Onlar şəxs və yiyəlik əvəzliliklərinin köməyi ilə yaranır. “*Qayıdış əvəzlilikləri tərkibində feil olan cümlələrdə işlənir və onlar feillərin subyektinə yönəlir. Bu əvəzliliklər **self** və **selves** əlavə etməklə formalaşır. Onlar şəxs əvəzlilikləri və yiyəlik sifətləri ilə – mənim (my), sənin (your), ona (him, her), bizim (our), onlara (them), one (bir) və insan anlayışı bildirməyən it əvəzliyi ilə düzəlir*” (3, s. 89). Myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves, oneself və.

My little brother can do his homework **himself**.

Mənim balaca qardaşım ev tapşırıqlarını özü edə bilər.

Barbara introduced **herself** to the guests.

Barbara qonaqlara özünü təqdim etdi.

Birinci cümlədə **my little brother** sözü **himself** ilə izah olunmuşdur. Burada işi icra edən şəxsin özü olur. **Barbara** ismi qadın cinsində olduğu üçün o da **herself** ilə ifadə olunmuşdur. İngilis dilində qeyri-müəyyən əvəzliliklər ismi əvəz edir və dil istifadəçilərinə nitqlərini düzgün qurmaya kömək edir. *Somebody, anybody, everybody, someone* və s. kimi əvəzliliklər insan anlayışı bildirən isimləri izah edir və pragmatik baxımdan yanaşdıqda bir (*somebody, someone, anybody, nobody* və s.) və daha çox adamı (*everybody* və s.) əvəz etmək üçün işlədilir.

Praqmatikada əvəzliliklərin cümlədə birbaşa ifadə etdiyi məna deyil, onun kontekstdən asılı olaraq ifadə etdiyi məna təhlil olunur. Birbaşa ifadə edilən məna semantik, ancaq kontekstdən asılı olan məna pragmatik hesab olunur.

Nəticə olaraq qeyd edə bilərik ki, əvəzliliklərin pragmatik aspektinin tədqiq olunmasında diqqəti cəlb edən əsas məqam onların məhz dil istifadəçilərinə istiqamətlənməklə təhlilə cəlb edilməsidir. Əvəzliliklər müxtəlif isimləri əvəz etdiyi üçün onlar dil istifadəçilərinə daha çox yönəlikli olur. Bir halda dil istifadəçiləri işi görən, digər halda işi öz üzərində icra edən, başqa bir vəziyyətdə isə sifət funksiyası ifadə edən nitq hissəsidir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

- 1) Hüseynova, E.A. İngilis dilində qayıdış əvəzliliklərinin pragmatikası. fil.dok. dis. Naxçıvan: 2021, s. 133 s.
- 2) Kazımov, Q. Müasir Azərbaycan dili. Morfologiya. Bakı: Elm və təhsil, 2010, 448 s.
- 3) Eugene E. English grammar. New York: McCraw Hill, 2011, 153 p.
- 4) Pronouns. New York: Weighl Publishers. Edit. Denorah, G. Lambert, 2010, 24 p.
- 5) Riggs, A. Nouns and pronouns. Montako: MN. Creative Education. 48 p

- 6) <https://www.researchgate.net/publication/327542058> The English Pronouns and their usages.
- 7) <https://writer.com/blog/antecedent/>.

ALIYEV ILHAM BAKHISH OGHLU

PRAGMATIC FEATURES OF PRONOUNS IN THE ENGLISH LANGUAGE

SUMMARY

Language plays an important role in every person's life. The reason for this is that people convey the information they want to convey directly to the addressee through language. Pragmatics is of special importance in this process between people. Pragmatics is the study of language use, and it is closely related to semantics. Pragmatics allows language users to learn the language in context when they use it. One of the main goals of pragmatics is to ensure the communicative activity of language speakers. Pragmatics is important in providing information sent between people. Therefore, pragmatics is important in ensuring communicative activity and should be considered.

In this regard, pronouns within parts of speech are closely related to the context. They are explained and understood in context. In the context, people behave as participants in the discourse, and it becomes clear in the discourse. In this regard, it is necessary to pay attention to the discourse factor when pronouns are used. The most important functions of pronouns within a text are to connect and create connections.

Pronouns are used in the language instead of words denoting an action, name, sign, and are used ready-made. Therefore, pronouns are of great importance in the language. If we try to imagine a language without pronouns, then our speech will make a very heavy impression. In our speech, pronouns denote various objects, persons, signs. They are one of the main parts of speech.

The main thing that attracts attention in the study of the pragmatic aspect of pronouns is their involvement in the analysis, focusing precisely on language users. Since pronouns replace different nouns, they are more oriented towards language users. In one case, language users are the part of speech that does the work, in another it performs the work on itself, and in another case it expresses an adjective function.

Key words: pronoun, noun, pragmatics, context, language users

АЛИЕВ ИЛЬХАМ БАХИШ ОГЛЫ

ПРАГМАТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ МЕСТОИМЕНИЙ В

АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

РЕЗЮМЕ

Язык играет важную роль в жизни каждого человека. Причина этого в том, что люди передают информацию, которую они хотят донести непосредственно до адресата, с помощью языка. Прагматика имеет особое значение в этом процессе общения между людьми. Прагматика - это изучение

использования языка, и она тесно связана с семантикой. Прагматика позволяет пользователям языка изучать язык в контексте, когда они его используют. Одной из основных целей прагматики является обеспечение коммуникативной активности носителей языка. Прагматика важна при предоставлении информации, передаваемой между людьми. Следовательно, прагматика важна для обеспечения коммуникативной деятельности, и ее следует учитывать.

В связи с этим местоимения внутри частей речи тесно связаны с контекстом. Они объясняются и понимаются в контексте. В контексте люди ведут себя как участники дискурса, и в дискурсе это становится понятным. В связи с этим необходимо обращать внимание на дискурсивный фактор при использовании местоимений. Наиболее важными функциями местоимений в тексте являются установление связей.

Местоимения используются в языке вместо слов, обозначающих действие, имя, знак, и употребляются в готовом виде. Поэтому местоимения имеют в языке огромное значение. Если мы попытаемся представить язык без местоимений, то наша речь произведет очень тяжелое впечатление. В нашей речи местоимения обозначают различные предметы, лиц, признаки. Они являются одной из основных частей речи.

Главное, что привлекает внимание при изучении прагматического аспекта местоимений, - это их вовлечение в анализ, ориентированный именно на пользователей языка. Поскольку местоимения заменяют разные существительные, они в большей степени ориентированы на пользователей языка. В одном случае пользователи языка - это часть речи, которая выполняет работу, в другом она выполняет работу над собой, а в третьем случае она выражает функцию прилагательного.

Ключевые слова: местоимение, существительное, прагматика, контекст, пользователи языка.

Redaksiyaya daxil olma tarixi: 15.03.2024

Çapa qəbul olunma tarixi: 30.03.2024

**Rəyçi: professor Abbas Abbasov
tərəfindən çapa tövsiyə olunmuşdur**